

УДК 351.77:614.2

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.33>**І. Л. Сазонець**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри державного управління,
документознавства та інформаційної діяльності
Національного університету водного господарства та природокористування

О. М. Вівсянник

начальник управління охорони здоров'я
Рівненської обласної державної адміністрації

ПЕРЕДУМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ІНСТИТУЦІЙНОМУ МЕХАНІЗМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У статті на основі наукових положень було доведено, що організації є складовою частиною процесу інституалізації. Активну роль відіграють міжнародні організації у формуванні інституційних механізмів державного управління. Зроблено спробу проаналізувати значення та вплив міжнародних організацій на інституційні механізми державного управління охороною здоров'я. Визначено, що структура інституційного механізму державного управління охороною здоров'я базується на інтеграції методів запровадження державної політики в сфері охорони здоров'я, методів управління галуззю, формах застосування важелів управління, конкретних інструментах управління. Процеси активного впливу на систему гуртуються на відповідному забезпеченні, яке можна поділити на правове, нормативне, інформаційне. Okремо зазначено в інституційному механізмі державного управління системою охорони здоров'я вплив міжнародних організацій цієї сфери.

Метою статті є дослідження передумов функціонування міжнародних організацій в інституційному механізмі державного управління системою охорони здоров'я. Узагальнюючи проведені дослідження, згруповано міжнародні організації, які є складовою частиною інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, в чотири групи: організації – майданчики для переговорів і комунікації світової медичної спільноти; міжнародні організації, що рекомендують режими лікування та встановлюють норми та стандарти в охороні здоров'я; міжнародні гуманітарні та благодійні організації; міжнародні професійні організації, асоціації, спілки лікарів за професійною ознакою. Визначено, що рекомендації міжнародних організацій почали відігравати суттєву роль у функціонуванні інституційного механізму державного управління охороною здоров'я. Прогнози міжнародних організацій, їхні рекомендації, грантова діяльність, фінансування та безпосередня організація та участь у гуманітарних місіях, програмах благодійності в сфері охорони здоров'я значно посилюють вплив міжнародних організацій на систему охорони здоров'я всіх країн світу. Проаналізовано праці вітчизняних авторів із проблем інституційного механізму державного управління охороною здоров'я.

Ключові слова: функціонування міжнародних організацій, інституційний механізм, державне управління системою охорони здоров'я.

Постановка проблеми. На базі наукових положень неoinституалізму було доведено, що організації є складовою частиною процесу інституалізації. Активну роль відіграють міжнародні організації у формуванні інституційних механізмів державного

управління. Є доцільним проаналізувати значення та вплив міжнародних організацій на інституційні механізми державного управління охороною здоров'я. Структура інституційного механізму державного управління охороною здоров'я базується на інтеграції методів запровадження державної політики в сфері охорони здоров'я,

методів управління галуззю, формах застосування важелів управління, конкретних інструментів управління. Процеси активного впливу на систему гуртуються на відповідному забезпеченні, яке ми можемо поділити на правове забезпечення, нормативне забезпечення, інформаційне забезпечення. Okремо ви зазначаємо в інституційному механізмі державного управління системою охорони здоров'я вплив міжнародних організацій цієї сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх досліджень, які було присвячено питанням функціонування інституційного механізму державного управління, зокрема, в сфері охорони здоров'я, слід визначити як пріоритетні публікації таких авторів, як І.Л. Сазонець («Інституційна трансформація державного управління охороною здоров'я: Україна та іноземний досвід») [2], В.І. Саричев («Порівняльний контекст функціонування системи охорони здоров'я України та співпраця з міжнародними інституціями») [18], О.В. Федорчак («Класифікація механізмів державного управління») [11], К.М. Шило («Механізм державного регулювання формування трудового потенціалу») [13], Р.М. Рудніцька, О.Г. Сидорчук, О.М. Стельмах («Механізми державного управління: сутність і зміст») [12]. У своїх працях автори підводять наукову спільноту до усвідомлення глибокої проблематики формування механізмів державного управління як більш значущої системи інституційного регулювання процесами в державі та в системі охорони здоров'я.

Мета статті. Значна кількість теоретичних питань інтеграції систем державного управління, імплементації механізмів державного управління в національну інституційну систему та світову інституційну систему та визначення ролі міжнародних організацій у цьому процесі потребують подальших теоретичних опрацювань. Тому метою статті є дослідження передумов функціонування міжнародних організацій в інституційному механізмі державного управління системою охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Одним із найбільш суттєвих елементів інституційного механізму державного управління

охороною здоров'я є державні політики, що чинять вплив і регулюють систему охорони здоров'я. Економічна політика має суттєвий вплив шляхом створення матеріальної функціонування охорони здоров'я. Соціальна політика формує середовище функціонування системи охорони здоров'я, оскільки система охорони здоров'я є однією із її складників разом із культурою, освітою, соціальним захистом. Фінансова політика вирішує більш прикладні аспекти розподілення коштів у державі та формуванні системи фінансування охорони здоров'я. Однією з важливих політик є політика підтримки сталого розвитку. Сьогодні усталеною науковою гіпотезою є твердження, що громадське здоров'я значною мірою залежить від системи сталого розвитку та природоохоронних заходів. Саме тому багато ініціатив ВООЗ у сфері медицини мають механізми реалізації шляхом збереження та відтворення довкілля. Важливим складником інституційного механізму державного управління охороною здоров'я є кадрова політика. Ефективна реалізація кадрової політики важлива на всіх рівнях – від державного управління цією сферою до місцевого самоврядування та управління лікарнею. Сервісна політика держави сформувалась на основі новітньої концепції сервісної держави. У сучасних умовах державний сервіс є поширеним у регіональних системах управління шляхом створення Центрів надання адміністративних послуг, в яких акумулюються всі послуги, які держава може надати громадянину. Підходи надання сервісу набувають свого поширення і в медичній сфері. Їх підґрунтям є методичний підхід, який обґрунтовує надання пацієнту повного переліку медичних послуг під час звернення до лікарні. Важливим питанням на цей час є форма оплати цього сервісу.

Практично в усіх сферах економічного та суспільного життя України нині механізми державного управління переорієнтуються на європейські норми та стандарти у зв'язку з ратифікацією Угоди про асоціацію з ЄС. Євроінтеграційна політика є однією з основ та важливою умовою вдосконалення інституційного механізму державного управління охороною здоров'я.

Важливим напрямом вдосконалення інституційних механізмів державного управління охороною здоров'я є молодіжна політика. Формування та реалізація основних принципів і напрямів молодіжної політики України значною мірою спрямовано на усвідомлення необхідності здорового способу життя, відмову від згубних звичок, духовний, соціальний, фізичний розвиток, що є основою громадського здоров'я.

Серед методів управління охороною здоров'я організаційні та економічні можуть застосовуватися як на державному, так і на регіональному, місцевому рівнях, такі методи, як психологічні, спеціальні, адміністративні, застосовуються більшою мірою на регіональному рівні та в процесі організації функціонування комунальних підприємств закладів охорони здоров'я та інших медичних установ.

Безпосередньо важелі впливу, які застосовує держава в процесі реалізації інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, можна поділити на економічні та фінансові, які мають управлінський вплив на медицину як інструменти оперативного управління та вирішення питань; правові, які мають більш довгостроковий характер; організаційні, які надають конкретні методи реалізації правових норм і концентрують увагу виконавців на рекомендованих способах вирішення проблем; політичні, які формують загальний вектор реалізації державних програм і курсу держави загалом у сфері охорони здоров'я.

Більш конкретні методи, що використовуються в інституційному механізмі державного управління охороною здоров'я – це технології, програми, концепції та постанови. Що стосується технологій, то вони мають дві форми: високотехнологічні пристрої для лікування, що містять у собі наукові доробки в сфері фармацевтики, інформаційних технологій, електроніки і т. і., та технології (протоколи) лікування, які містять у собі нові інноваційні методики лікування. До інструментів інституційних механізмів державного управління належать також програми. До основних програм у сфері охорони здоров'я у 2019 р. належать такі програми, як: «Реформа первинної медичної допо-

моги» – 15,3 млрд грн, «Безкоштовна діагностика» – 2 млрд грн, «Медична субвенція місцевим бюджетам на спеціалізовану амбулаторну, стаціонарну та екстрену медичну допомогу» – 55,5 млрд грн, «Реформа екстреної медичної допомоги» – 922,5 млн грн, «Державні закупівлі ліків і медичних виробів» – 5,9 млрд грн, «Доступні ліки» – 1 млрд грн, «Відшкодування вартості препаратів інсуліну за кошти державного бюджету» – 925 млн грн, «Розбудова мережі кардіоцентрів» – 150 млн грн, «Єдиний державний кваліфікаційний іспит» – 16,7 млн грн [1].

Серед Концепцій державного рівня, які мали вплив останніми роками, слід виділити «Концепцію розвитку системи громадського здоров'я», яка була схвалена Кабінетом Міністрів Розпорядженням від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. та «Концепцію Загальнодержавної програми "Здоров'я – 2020: український вимір"», яка була схвалена Кабінетом Міністрів України розпорядженням від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р. Ці та інші концепції загальнонаціонального масштабу, які затверджуються на державному рівні, мають значний вплив на розвиток системи охорони здоров'я. Також важливим інструментом інституційного механізму державного управління охороною здоров'я є постанови Кабінету Міністрів, якими затверджуються важливі рішення в медичній сфері.

Аналізуючи форми забезпечення інституційних механізмів державного управління охороною здоров'я, слід визначити, що правове та нормативне забезпечення спирається значною мірою на основну ланку інституційного механізму – створення законодавчої бази. Закони України в сфері охорони здоров'я є головними інституційно-утворюючими ланками медичної реформи, що проводиться на теперішній час. Безумовно, що законодавча база спирається на міжнародні правові акти та угоди, а в частинах, де закони ще не прийняті, регулюється указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів, наказами МОЗ та інших міністерств. До основних законів України, що становлять основу інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, та інших правових документів слід віднести, за думкою І.Л. Сазонця та І.Я. Зими,

такі: Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», Закон України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості», Закон України «Про лікарські засоби», Національну стратегію реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 рр., Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми "Здоров'я 2020: український вимір"», Наказ МОЗ України «Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я» [2, с. 232–233].

Цей вищий рівень законодавчої бази інституційного механізму державного управління охороною здоров'я підкріплюється таким складником нормативного забезпечення, як: положення, рішення, інструкції, норми та нормативи, стандарти, методичні вказівки.

Як і кожна система, кожний механізм, інституційний механізм державного управління охороною здоров'я повинен мати інформаційну базу, яка забезпечує моніторинг, зворотний зв'язок, координацію та вдосконалення. Особливостями сучасного етапу формування та використання інформаційного забезпечення інституційного механізму державного управління охороною здоров'я є його діджиталізація та використання інформаційних технологій. Структурними елементами такої бази є відомчі та корпоративні інформаційні мережі, звіти юридичних осіб, одноразові обстеження, матеріали з Інтернету, засоби масової інформації, статистичні звіти.

Переходячи до аналізу особливої ролі міжнародних організацій в інституційному механізмі державного управління охороною здоров'я, необхідно зупинитися на їхньому значенні та функціях у національних і світовій системі охорони здоров'я.

Міжнародні організації, як і інші організації, не можуть мати прямий вплив на систему охорони здоров'я. Цей вплив може бути тільки опосередкованим. Як визначає професор О.Л. Підде в роботі «Нормативне регулювання діяльності медичних організацій в умовах розмежування повноважень між органами влади», є непорушні

правові основи, що забезпечують функціонування охорони здоров'я. Вони такі:

1. Верховенство Конституції перед чинним законодавством.

2. Всеохоплюючий і визначальний характер загального (надгалузевого, надвідомчого) законодавства перед спеціальним, галузевим законодавством.

3. Обмежена дія інших нормативних актів.

4. Обмежена службова роль відомчих нормативних актів, особливі умови їх застосування [3, с. 226–233].

Такі специфічні умови функціонування механізму державного управління охороною здоров'я зумовлюють великою мірою закритий та усталений характер управлінської системи, яка дуже чутливо реагує на зовнішні виклики. Тому діяльність міжнародних організацій не може бути активно інтегрована в управлінські структури охорони здоров'я. Вплив цих організацій є багатофункціональним та опосередкованим. Попри той факт, що неурядові організації існували в історично осяжному періоді тривалий час на території України побутують давні традиції співпраці держави та медичних організацій, наприклад, О.В. Мазурок у роботі «Роль товариств «Медична громада», «Основа» та «Кружок працівників» у діяльності професійної організації українського студентства «ПРОФОРУС» упродовж 1921–1926 років» визначає напрями діяльності медичних організацій на території Західної України, їхню структуру, повноваження органів управління, матеріально-технічну базу, права та обов'язки членів організації, вплив на суспільне життя того часу [4, с. 105–117]. Це дає змогу зробити висновок про традиції інституційної інтеграції суспільства та держави в сфері охорони здоров'я.

Сучасна діяльність міжнародних і національних неурядових організацій спрямована на імплементацію європейських принципів організації охорони здоров'я. М.М. Колядич та інші в роботі «Медико-соціальні аспекти управління соціальною сферою в Україні» зазначають, що «в Україні робляться спроби розвивати соціальну політику відповідно до сучасних європейських його зразків. Це зафіксо-

вано прийняттям низки державних актів, які визначають пріоритети та напрями подальшої оптимізації всіх складників державного управління, зокрема Угоди про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною, Закону про національну безпеку України, Концепції адаптації законодавства України до законодавства ЄС і Плану дій щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до ЄС тощо» [5, с. 27–35]. У своєму дослідженні автори не наводять цілу низку спеціальних законодавчих актів, які переорієнтують національні механізми державного управління на європейські зразки, вони більше описують інфраструктуру, загальний контекст функціонування інституційної системи державного управління охорони здоров'я.

Європейська система охорони здоров'я тісно функціонує з головною медичною організацією світу – Всесвітньою організацією охорони здоров'я (далі – ВООЗ). Діяльність ВООЗ має універсальний характер, але більшою мірою вона все ж є майданчиком для переговорів представників різних країн і регіонів світу з метою винесення на розгляд світової спільноти консолідованої думки з приводу глобальних проблем медичної сфери.

Серед організацій, які не входять до структури ООН, І.І. Фуртак виділяє як найбільш впливову таку організацію, як Всесвітня медична асоціація, яка була створена в 1947 р. Вона сформувалась із 64 громадських організацій країн світу. Під егідою цієї організації було прийнято цілу низку важливих документів, що регламентують правила поведінки лікарів, медичних установ щодо пацієнтів і визначення протоколів проведення медичної діяльності [6, с. 125–134].

Діяльність ВООЗ як універсальної організації в сфері охорони здоров'я не може охопити весь спектр медичної діяльності. Є більш вузькопрофільні організації, які професійно та ретельно розглядають питання профілактики, боротьби з окремими захворюваннями. До таких організацій слід віднести такі вузькопрофільні організації, як Міжнародну федерацію діабету, Міжнародне агентство з дослідження раку, Міжнародне товариство з вивчення

діабету в дітей і підлітків, Всесвітню асоціацію дій із захисту дитячого харчування, Європейську раду ресусцитації, Американську психіатричну асоціацію та інші організації. Такі організації значною мірою формують режими лікування захворювань на основі розроблення рекомендацій і проєктів протоколів лікування [7].

Крім того, ми можемо визначити цілу низку організацій, що активно працюють у системі охорони здоров'я, надання медичних послуг, медичної допомоги на волонтерських благодійних засадах. Детально проаналізували діяльність таких організацій у своїй монографії «Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я» І.Л. Сазонець і І.Я. Зима До таких організацій ми можемо віднести Міжнародну федерацію товариства Червоного Хреста і Червоного Напівмісяця в Україні (МЧХ), Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ), Міжнародну організацію з міграції (МОМ), Представництво Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні, Білорусі та Молдові (УВКБ ООН), Представництво дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) [19]. Активно проводили свої програми в Україні міжнародна організація «Лікарі без кордонів» (MSF) [8] та «Право на здоров'я» (HealthRight International) [9]. Новою світовою гуманітарною організацією в сфері охорони здоров'я є Фонд Білла і Мелінди Гейтс. До цього Фонду було зроблено найбільше у світі пожертвування 37 млрд дол [10].

Така відома організація, як «Лікарі без кордонів», розпочинала свою діяльність у 1971 р. як незалежна професійна організація французьких лікарів. Міжнародний Червоний Хрест розпочинав свою роботу у 1863 р. у Женеві як комітет із 5 осіб – лікарів. Отже, професійні організації лікарів стали основою багатьох потужних нині організацій світового значення. Сьогодні з'являються все нові об'єднання лікарів із метою вдосконалення систем охорони здоров'я. Такі об'єднання формують велику групу міжнародних організацій – професійних об'єднань. До таких організацій можна віднести такі, як: Європейське товариство кардіологів, Амери-

канську колегію хірургів, Комісію з раку, Всесвітню організацію сімейних лікарів (WONCA), Міжнародне товариство естетичної пластичної хірургії (ISAPS) та інші організації [7].

Узагальнюючи проведені дослідження, є доцільним згрупувати міжнародні організації, які є складовою частиною інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, в чотири групи: організації – майданчики для переговорів і комунікації світової медичної спільноти; міжнародні організації, що рекомендують режими лікування та встановлюють норми та стандарти в охороні здоров'я; міжнародні гуманітарні та благодійні організації; міжнародні професійні організації, асоціації, спілки лікарів за професійною ознакою.

Попри той факт, що національне законодавство є вищим за статусом, ніж рішення, рекомендації міжнародних організацій, все ж таки останні нині почали відігравати суттєве значення у функціонуванні інституційного механізму державного управління охороною здоров'я. Прогнози міжнародних організацій, їхні рекомендації, грантова діяльність, фінансування та безпосередня організація та участь у гуманітарних місіях, програмах благодійності в сфері охорони здоров'я значно посилюють вплив міжнародних організацій на систему охорони здоров'я всіх країн світу. В окремих країнах і регіонах світу, які є економічно та соціально неблагополучними, міжнародні організації беруть участь у державному управлінні як ініціатори створення інституційно оформленої системи охорони здоров'я. В багатьох країнах світу поки що відсутні такі системи, тому створення мережі лікарняних установ, наявність медикаментів та медичного обладнання, кваліфікованих лікарів і закладів, що готують лікарів, або хоча б медичних сестер є відповідальністю міжнародних організацій.

Нами запропоновано інституційний механізм державного управління системою охорони здоров'я. Його структура, що представлена в цій частині роботи, розроблена на основі наукових досліджень І.Я. Зими, Р.М. Рудницької, І.Л. Сазонця, О.Г. Сидорчук, О.М. Стельмах, О.В. Федорчук, К.М. Шило та з урахуванням виявле-

ного нами впливу міжнародних організацій на механізми державного управління в цій сфері [2; 11–13] (рис. 1).

Система державного управління охороною здоров'я України також активно співпрацює з міжнародними організаціями в багатьох напрямках. Р.Ю. Грицко консолідує та виокремлює такі напрями в контексті співпраці з МОЗ України. Головними, на його думку, є такі кроки, які зробило МОЗ України в напрямі посилення громадського здоров'я відповідно до світових інтеграційних вимог і разом із міжнародними організаціями:

- прийнято політичне рішення щодо повернення функцій епідагляду до Міністерства охорони здоров'я України;
- створено Центр громадського здоров'я (далі – Центр), обрано його генерального директора та забезпечується приєднання до нього лабораторних центрів;
- розроблено і погоджено проєкт концепції реформування системи громадського здоров'я;
- проведено оцінку Європейською Комісією та Європейським центром контролю за захворюваннями з питань системи епідагляду за інфекційними захворюваннями;
- проведено оцінку сфери безпеки крові (відповідно до проєкту Світового банку);
- продовжується оцінка лабораторної мережі з метою подальшої оптимізації;
- приєднання до міжнародної ініціативи «Глобальний порядок денний з питань здоров'я», проведено оцінку його Міжнародною робочою групою, напрацьовується дорожня карта імплементації;
- відновлено співпрацю із США щодо програми з питань біобезпеки, розпочалася підготовка до впровадження електронної інтегрованої системи спостереження за захворюваннями;
- ініційовано відновлення розроблення нової Концепції розбудови системи біобезпеки та біозахисту [14, с. 107–111].

Цікаві пропозиції щодо імплементації світової практики діяльності пропонує Н. Наулік у роботі «Інститут медичного омбудсмена в Україні: запровадження та перспективи розвитку». На її думку, «важливим кроком <...> стало б запровадження в Україні інституту медичного

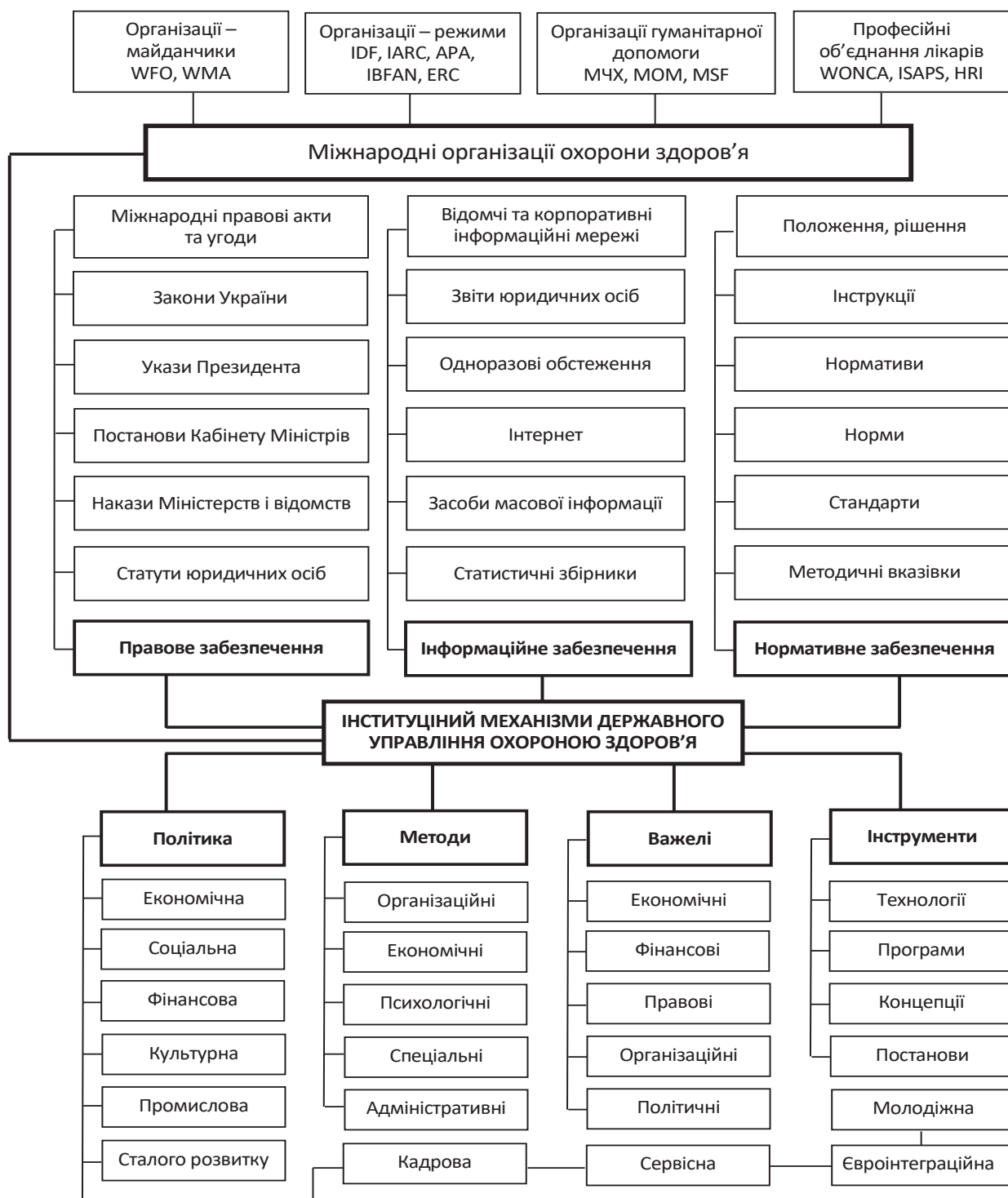

Рис. 1. Структура інституційного механізму державного управління охороною здоров'я
Складено автором на основі [2; 11; 12; 13]

омбудсман, аналог якого є у Великобританії, США. Уперше ідея запровадження медичного омбудсман обговорювалась у Великобританії, і у 1972 р. було запроваджено інститут омбудсман з питань охорони здоров'я, який діє до сьогодні в Англії, Уельсі і Шотландії. Медичні омбудсмани Великобританії розглядають

тільки ті скарги громадян, які спочатку подавалися на розгляд відповідним компетентним органам влади, але їх рішення не задовольнило скаржника. Предметом скарги можуть бути дії органів національної служби охорони здоров'я або вчинені від їхнього імені, в результаті яких було порушено права особи» [15, с. 210–212].

Але основною організацією світу, яка має найбільший вплив на інституційні механізми державного управління охороною здоров'я, є ВООЗ. ВООЗ – це організація системи ООН, які під час створення була задумана як головний координуючий центр світових національних систем охорони здоров'я. Р.Ю. Грицко в роботі «Громадське здоров'я об'єднаних територіальних громад та інтегративна сімейна медицина» зазначає, що Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) у 1948 р. запропонувала такі чинники суспільного впливу на стан громадського здоров'я всіх країн світу:

- частка валового національного продукту, що витрачається на охорону здоров'я;
- доступність первинної медико-санітарної допомоги;
- забезпечення населення безпечним водопостачанням, що відповідає санітарним нормам;
- відсоток осіб, яким проведено імунізацію проти основних небезпечних інфекцій;
- доступність кваліфікованої медичної допомоги під час вагітності та пологів;
- стан вигодовування дітей (кількість дітей, які народилися з масою тіла до 2500 г. [16, с. 51–55]. Такі критерії повинні використовувати всі держави під час оцінки дієвості, запровадженої на національному рівні системи охорони здоров'я.

Основною організацією, яка є партнером України в процесі вдосконалення інституційних механізмів державного управління, є ВООЗ. Головною метою ВООЗ є сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення всіх країн світу. Текст Статуту ВООЗ можна коротко сформулювати як «Право на здоров'я». ВООЗ координує міжнародне співробітництво з метою розвитку й удосконалення систем охорони здоров'я, викорінення інфекційних захворювань, впровадження загальної імунізації, боротьби з поширенням СНІДу, координації фармацевтичної діяльності країн-членів тощо. Функції ВООЗ поділяються на дві категорії: нормативна діяльність (здійснюється пере-

важно штаб-квартирою) та технічне співробітництво (здійснюється регіональними та державними бюро) [17]. На основі аналізу бюлетеню ВООЗ В.І. Саричев пропонує власне бачення глобальних пріоритетів ВООЗ. У статті «Порівняльний контекст функціонування системи охорони здоров'я України та співпраця з міжнародними інституціями» він визначає пріоритети діяльності ВООЗ [18].

Висновки і пропозиції. Узагальнюючи проведені дослідження, доцільно згрупувати міжнародні організації, які є складовою частиною інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, в чотири групи: 1. Організації – майданчики для переговорів і комунікації світової медичної спільноти; 2. Міжнародні організації, що рекомендують режими лікування та встановлюють норми й стандарти в охороні здоров'я; 3. Міжнародні гуманітарні та благодійні організації; 4. Міжнародні професійні організації, асоціації, спілки лікарів за професійною ознакою.

Попри той факт, що національне законодавство є вищим за статусом, ніж рішення, рекомендації міжнародних організацій все ж таки останні нині почали відігравати суттєву роль у функціонуванні інституційного механізму державного управління охороною здоров'я. Прогнози міжнародних організацій, їхні рекомендації, грантова діяльність, фінансування та безпосередня організація та участь у гуманітарних місіях, програмах благодійності в сфері охорони здоров'я значно посилюють вплив міжнародних організацій на систему охорони здоров'я всіх країн світу. В окремих країнах і регіонах світу, які є економічно та соціально неблагополучними міжнародні організації, беруть участь у державному управлінні як ініціатори створення інституційно оформленої системи охорони здоров'я. В багатьох країнах світу поки що відсутні такі системи, тому створення мережі лікарняних установ, наявність медикаментів і медичного обладнання, кваліфікованих лікарів і закладів, що готують лікарів, або хоча б медичних сестер, є відповідальністю міжнародних організацій.

Список використаної літератури:

1. Державні медичні програми. URL: <https://moz.gov.ua/search?q=програми> (дата звернення 10.10.2019).
2. Сазонець І.Л. та ін. Інституційна трансформація державного управління охороною здоров'я: Україна та іноземний досвід / за ред. І.Л. Сазонця. Рівне, 2019. 396 с.
3. Пиддэ А.Л., Маруніч Т.А. Нормативное регулирование деятельности медицинских организаций в условиях разграничения полномочий между органами власти. Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення) : мат-ли II Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 квітня 2008 р. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2013, С. 226–233.
4. Мазурок О.М. Роль товариств «Медична громада», «Основа» та «Кружок працівників» у діяльності професійної організації українського студентства «Профорус» упродовж 1921–1926 рр. Інтелігенція і влада. 2014. № 31. С. 105–117.
5. Колядич М.М., Грицко Р.Ю., Фуртак І.І. Медико-соціальні аспекти управління соціальною сферою в Україні. Молодий вчений. Медичні науки. 2019. № 6 (70). С. 27–35.
6. Фуртак І.І., Варава А.А., Правове забезпечення раціоналізації державного управління системи охорони здоров'я України. Демократичне врядування. 2010. № 6. С. 125–134.
7. Категорія: міжнародні організації. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Міжнародні організації](https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Міжнародні_організації) (дата звернення: 10.10.2019).
8. Лікарі без кордонів. URL: <https://ru.msf.org/russia/article.cfm?article=0F03E4F2-15C5-F206-3ECF-265FDA65E3ED> (дата звернення: 10.10.2019).
9. Право на здоров'я. URL: <https://www.webcitation.org/6I9AFvI6f>? URL: <http://www.healthright.org/our-priorities> (дата звернення: 10.10.2019).
10. Фонд Білла і Мелінди Гейтс. URL: <https://www.gatesfoundation.org> (дата звернення: 10.10.2019).
11. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2008. Вип 1. URL: <https://mail.google.com/mail/u> (дата звернення: 14.05. 2019).
12. Рудніцька Р.М., Сидорчук О.Г., Стельмах О.М. Механізми державного управління: сутність і зміст / за ред. М.Д. Лесечка, А.О. Чемериса. Львів : ЛІДУ НАДУ, 2005. 28 с.
13. Шило К.М. Механізм державного регулювання формування трудового потенціалу. Економіка і організація управління. 2014. Вип. 1–2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_1-2_45 (дата звернення: 10.10.2019).
14. Грицко Р.Ю. Громадське здоров'я і сімейна медицина об'єднаних територіальних громад. Актуальні проблеми державного управління. 2018. № 4 (76), С. 107–111.
15. Наулік Н.С. Інститут медичного омбудсмена в Україні: запровадження та перспективи розвитку. Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення) : мат-ли II Всеукр. наук. практ. конф., 17–18. квітня 2008 р. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2013. С. 210–212.
16. Грицко Р.Ю., Лемішко Б.Б., Фуртак І.І. Громадське здоров'я об'єднаних територіальних громад та інтегративна сімейна медицина. Семейная медицина. 2017. № 3 (71). С. 51–55.
17. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/rosolstvo/2612-who> (дата звернення: 10.10.2019).
18. Саричев В.І. Порівняльний контекст функціонування системи охорони здоров'я України та співпраця з міжнародними інституціями. Стратегія і тактика державного управління. 2018. № 1–2. С. 53–63.
19. Сазонець І.Л., Зима І.Я. Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я. Рівне : Волинські обереги, 2018. 168 с.

Sazonets I., Vivsyanyk O. Prerequisites of functioning of international organizations in the institutional mechanism of public health system

In the article, based on scientific provisions, it was proved that organizations are an integral part of the process of institutionalization. International organizations play an active role in shaping the institutional mechanisms of public administration. An attempt has been made to analyze the value and impact of international organizations on institutional mechanisms of

public health management. It is determined that the structure of the institutional mechanism of public health management is based on the integration of methods of public health policy implementation, methods of industry management, forms of application of management levers, specific management tools. The processes of active influence on the system are grouped on the appropriate provision, which can be divided into legal, regulatory, information. The influence of international organizations in this field is separately noted in the institutional mechanism of public administration of the health care system. The purpose of the article is to study the preconditions for the functioning of international organizations in the institutional mechanism of public administration of the health care system. Summarizing the research, international organizations are grouped as an integral part of the institutional mechanism of public health management into four groups: organizations – platforms for negotiation and communication of the world medical community; international organizations recommending treatment regimens and setting health norms and standards; international humanitarian and charitable organizations; international professional organizations, associations, unions of doctors on a professional basis. It is determined that the recommendations of international organizations have started to play a significant role in the functioning of the institutional mechanism of public health management. International organizations' projections, their recommendations, grant activities, funding and direct organization and participation in humanitarian missions, charitable programs in the field of health care. The works of domestic authors on the problems of the institutional mechanism of public health care management are analyzed.

Key words: *functioning, international, organizations, institutional, mechanism, public administration, system, healthcare.*